

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 8. novembra sanāksmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Ņemot vērā augstās enerģijas cenas un netiešo nodokļu palielināšanos dažās euro zonas valstīs, visticamāk, ka inflācijas līmenis 2012. gada atlikušajā daļā saglabāsies virs 2%. Gaidāms, ka nākamajā gadā inflācija kritīsies zem šā līmeņa un politikai svarīgajā termiņā saglabāsies cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Atbilstoši šādai situācijai saglabājas ierobežots monetārās ekspansijas pamattempis. Euro zonas inflācijas gaidas stabili saglabājas līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Gaidāms, ka euro zonā joprojām būs vāja ekonomiskā aktivitāte, lai gan to joprojām veicina Padomes monetārās politikas nostāja un finanšu tirgus konfidence ir ievērojami uzlabojusies pēc Padomes lēmumiem par tiešajiem monetārajiem darījumiem (TMD). Vienlaikus lielā finanšu un nefinanšu sektora daļā notiekošais nepieciešamais bilanču koriģēšanas process un augstā nenoteiktība joprojām nelabvēlīgi ietekmē tautsaimniecības perspektīvu. Ir būtiski, lai valdības veicinātu konfidenci, apņēmīgi īstenojot gan fiskālās, gan strukturālās nesabalansētības mazināšanai un finanšu sektora restrukturizācijas turpināšanai nepieciešamos pasākumus.

Padome joprojām stingri apņēmusies saglabāt monetārās politikas vienotību un nodrošināt politikas nostājas pienācīgu transmisiju uz reālo tautsaimniecību visā euro zonā. Tā ir gatava veikt TMD, kas palīdzēs novērst ārkārtas scenāriju īstenošanos, tādējādi skaidri mazinot bažas par postošu spēku rašanos.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, euro zonas reālais IKP 2012. gada 2. ceturksnī samazinājās par 0.2% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (iepriekšējā ceturksnī izaugsmes nebija). Runājot par 2012. gada 2. pusgadu, pieejamie rādītāji joprojām liecina par vāju aktivitāti. Lai gan rūpniecības produkcijas izlaides dati liecināja par zināmu noturību jūlijā un augustā, jaunākie apsekojumu dati par tautsaimniecību kopumā, kas aptver arī 4. ceturksni, nenorāda, ka gada nogalē gaidāma uzlabošanās.

Runājot par nākamo gadu, gaidāms, ka izaugsmes temps būs lēns. To joprojām veicina ECB standarta un nestandarta monetārās politikas pasākumi, bet nepieciešamais finanšu un nefinanšu sektora bilanču koriģēšanas process un nevienmērīga globālā atveseļošanās turpinās palēnināt atveseļošanās tempu. Euro zonas tautsaimniecības perspektīvu joprojām apdraud lejupvērsti riski.

Saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2012. gada oktobrī bija 2.5% (septembrī un augustā – 2.6%). Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām, iespējams, saglabāsies paaugstināta inflācija, kas nākamajā gadā atkal varētu samazināties zem 2%. Politikai svarīgajā periodā euro zonas pieticīgas ekonomiskās izaugsmes apstākļos un ņemot vērā pienācīgi stabilizētās ilgtermiņa inflācijas gaidas, pamatā esošajam cenu spiedienam joprojām vajadzētu būt mērenam. Pašreizējais inflācijas līmenis tādējādi būs pārejošs. Padome turpinās rūpīgi sekot turpmākajām izmaksu, algu un cenu norisēm.

Ar cenu attīstības perspektīvu saistītie riski vidējā termiņā joprojām kopumā ir līdzsvaroti. Augšupvērstie riski attiecas uz netiešo nodokļu turpmāku kāpumu, ko nosaka nepieciešamība veikt fiskālo konsolidāciju. Galvenie lejupvērstie riski saistīti ar ietekmi, ko radīs vājāka, nekā prognozēts, izaugsme euro zonā, ja atkal pastiprināsies finanšu tirgu spriedze, un ar šīs vājākās izaugsmes ietekmi uz inflācijas iekšzemes komponentiem.

Runājot par monetāro analīzi, saglabājas ierobežots monetārās ekspansijas pamattempis. Septembrī M3 gada kāpuma temps saruka līdz 2.7% (augustā – 2.8%). Negatīvs plūsmu mēneša saldo M3 zināmā mērā atspoguļoja portfeļu sastāva pārmaiņas, pārvirzot līdzekļus no vislikvīdākajām M3 sastāvdaļām. Tāpēc M1 gada kāpuma temps septembrī saruka līdz 5.0% (augustā – 5.2%). Vienlaikus bija vērojama banku noguldījumu bāzes nostiprināšanās dažās grūtību skartajās valstīs, jo uzlabojās investoru uzticēšanās euro zonai.

Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) septembrī turpināja sarukt līdz –0.4% (augustā – –0.2%). Šīs norises galvenokārt noteica tas, ka nefinanšu sabiedrības vēl arvien neto izteiksmē atmaksā vairāk aizdevumu nekā

saņem, kā rezultātā šo aizdevumu gada samazinājuma temps bija 1.2% (augustā – 0.5%). MFI mājsaimniecību kreditēšanas gada pieauguma temps septembrī saglabājās nemainīgs (0.9%). Lēnā aizdevumu atlikuma dinamika lielā mērā atspoguļo vājās IKP perspektīvas, palielinātu nevēlēšanos uzņemt riskus un notiekošo mājsaimniecību un uzņēmumu bilanču koriģēšanu, kas nelabvēlīgi ietekmē kredītu pieprasījumu. Vienlaikus vairākās euro zonas valstīs finanšu tirgu segmentācija un kapitāla ierobežojumi bankām turpina mazināt kredītu piedāvājumu. Banku veiktās kreditēšanas 2012. gada 3. ceturkšņa apsekojuma jaunākie rezultāti apstiprina šo novērtējumu.

Banku bilanču stabilitāte būs noteicošais faktors, kas stimulēs gan atbilstošu tautsaimniecības kreditēšanu, gan visu finansēšanas kanālu normalizēšanos, veicinot atbilstošu monetārās politikas transmisiju uz finansēšanas nosacījumiem atsevišķu euro zonas valstu nefinanšu sektoros. Tādējādi ir būtiski, ka nepieciešamības gadījumā turpinās banku nostiprināšana.

Apkopojot minēto, tautsaimniecības analīzes rezultāti liecina, ka cenu dinamikai vidējā termiņā vajadzētu saglabāties cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Salīdzinājums ar monetārās analīzes sniegtajām norādēm to apstiprina.

Citām tautsaimniecības politikas jomām jādod būtiska artava, lai nodrošinātu turpmāku finanšu tirgu stabilizāciju un izaugsmes perspektīvas uzlabošanu. Strukturālās reformas ir būtiskas, lai uzlabotu euro zonas valstu izaugsmes potenciālu un veicinātu nodarbinātību. Nepieciešami politikas pasākumi, lai palielinātu arī euro zonas valstu pielāgošanās spēju, pabeidzot esošo nelīdzsvarotību novēršanas procesu. Panākts ievērojams progress, veicot vienības darbaspēka izmaksu un tekošā konta nesabalansētības korekcijas. Tomēr nepieciešami papildu pasākumi, lai uzlabotu darba tirgus elastību un darbaspēka mobilitāti visā euro zonā. Šādi strukturālie pasākumi arī papildinātu un atbalstītu fiskālo konsolidāciju un parāda saglabāšanu atmaksājamā līmenī. Runājot par fiskālo politiku, ir nepārprotami pierādījumi, ka konsolidācijas centieni euro zonas valstīs devuši rezultātus. Ir ļoti svarīgi turpināt centienus atjaunot stabilas fiskālās pozīcijas atbilstoši Stabilitātes un izaugsmes paktā noteiktajām saistībām un 2012. gada Eiropas semestra ieteikumiem. Pilnīga papildinātā ES fiskālā un

pārvaldības regulējuma īstenošana, t.sk. fiskālā pakta ātra īstenošana, būs spēcīgs signāls tirgiem un stiprinās uzticēšanos valsts finanšu stabilitātei.

Padome pieņēma zināšanai Eiropadomes 2012. gada 18. oktobrī pieņemtos secinājumus par Ekonomikas un monetārās savienības izveides pabeigšanu. Saistībā ar pasākumiem par integrētas finanšu sistēmas izveidi Padome īpaši atzinīgi novērtē mērķi vienoties par vienotā uzraudzības mehānisma (VUM) tiesisko regulējumu līdz 2013. gada 1. janvārim, lai VUM varētu sākt darboties 2013. gadā.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti divi raksti. Pirmajā rakstā aplūkota inflācijas līmeņa atšķirību attīstība euro zonā pēdējos desmit gados un norādīti faktori, kas ietekmējuši šīs norises. Otrajā rakstā novērtētas jaunākās ekonomiskās un finanšu norises ES kandidātvalstīs un izklāstīti uzdevumi, kas vēl veicami pirms pievienošanās ES.